ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

NOWA PODSTAWA

Zadania 1–39 (60 pkt)

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań z arkusza można uzyskać maksymalnie 60 punktów (za część testową – 48 punktów, za wypracowanie – 12 punktów),
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych); uznaje się także każdą inną pełną i poprawną merytorycznie odpowiedź,
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania bądź części zadań oceniane w skali 0–1 punkt przyznaje się wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający,
- jeżeli informacje podane w odpowiedzi (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienia, zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi lub zawierają błędy merytoryczne, taką odpowiedź ocenia się na zero punktów,
- w zadaniach zamkniętych nie przyznaje się punktu, jeśli zaznaczono więcej odpowiedzi, niż wynika to z polecenia, w tym także jeśli zaznaczono lub wpisano – obok poprawnej (poprawnych) – także odpowiedź niepoprawną,
- informacje podane w nawiasach kwadratowych mają charakter alternatywny, a w nawiasach zwykłych – fakultatywny.

Zadanie	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty
1.	B.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
2.	C.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
3.	– problem pogodzenia macierzyństwa z utrzymaniem pracy – słabe perspektywy kariery zawodowej dla młodych [kobiet] **Uznaje się i inne odpowiedzi oddające powyższy sens.*	1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
4.	D.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
5.	Rozstrzygnięcie – tak. Uzasadnienie – Ambiwalencja oznacza postawy tak pozytywne, jak i negatywne. Te pierwsze to postrzeganie Ukraińców jako dobrych pracowników. O negatywności świadczy zaś przekonanie o niższości społecznej Ukraińców oraz brak akceptacji dla sprawowania przez nich funkcji kierowniczych oraz zajmowania się działalnością polityczną. **Uznaje się i inne poprawne, wynikające z tekstu uzasadnienia.*	1 pkt za poprawną odpowiedź (rozstrzygnięcie i uzasadnienie)	**0–1**

6.	1. podlaskie, Litwini 2. podlaskie, Białorusini 3. opolskie, Niemcy	2 pkt za trzy poprawne wiersze tabeli 1 pkt za dwa poprawne wiersze tabeli	**0–2**
7.	A. F B. P C. P	1 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
8.	nieposłuszeństwo obywatelskie	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
9.	B.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
10.	Zbieżność danych w tabeli z frekwencją wyborczą jest niewielka / mała. Niemal we wszystkich kategoriach respondentów deklarowana partycypacja znacznie przekroczyła rzeczywistą frekwencję wyborczą. **Uznaje się odpowiedzi oddające powyższy sens oraz inne poprawne merytorycznie.*	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
11.	– pochłaniają energię partii politycznych na wysiłki mające odwrócić niekorzystne trendy sondażowe, – odwracają uwagę partii politycznych od działań pozytywnych, będących najlepszą metodą promocji. **Uznaje się odpowiedzi oddające powyższy sens oraz inne poprawne merytorycznie.*	1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
12.	A. P B. F C. P	1 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
13.	B.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
14.	system (klasyczny) prezydencki	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
15.	Wielka Brytania [Zjednoczone Królestwo/ Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej]	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
16.	A. Bośnia i Hercegowina, 5 B. Białoruś [Republika Białoruś], 6 C. Niemcy [Republika Federalna Niemiec/ RFN], 3	2 pkt za trzy poprawne wiersze tabeli 1 pkt za dwa poprawne wiersze tabeli	**0–2**
17.	Włochy [Republika Włoska]	1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
18.	A. F B. F C. P	1 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
19.	A. W referendum lokalnym dla jego ważności potrzebna jest generalnie min. 30% frekwencja (lub 60% frekwencji z okresu wyborów w przypadku odwołania organu samorządu), a w przypadku referendum ogólnokrajowego jego wynik jest wiążący, gdy frekwencja wynosi min. 50%. B. W referendum ogólnokrajowym – inaczej niż w lokalnym – nie można odwołać organów władzy. **Uznaje się odpowiedzi oddające powyższy sens oraz inne poprawne merytorycznie.*	po 1 pkt za poprawny element odpowiedzi	**0–2**

20.	Przykład poprawnej odpowiedzi: Procedura ta nie skutkuje kryzysem gabinetowym, ponieważ wniosek o odwołanie rządu zawiera również nazwisko kandydata na nowego Prezesa RM. Przegłosowanie wniosku oznacza zatem także wybór nowego szefa rządu.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
21.	231	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
22.	kontrolna	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
23.	A. Wojskowa B. Najwyższego B. okręgowy C. wojskowe	po 1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–2**
24.	A. konstytucja B. rozporządzenie C. ustawa	1 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
25.	A. Kodeks cywilny B. Kodeks rodzinny i opiekuńczy C. Kodeks spółek handlowych	2 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi 1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–2**
26.	A. Karny B. oskarżyciel prywatny C. oskarżony	2 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi 1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–2**
27.	A. podatek od wartości dodanej [podatek od towarów i usług] B. VAT C. 23%	2 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi 1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–2**
28.	A. Demokratyczna Republika Konga [Kongo-Kinszasa], 3 B. Republika Południowej Afryki [RPA], 4	po 1 pkt za poprawny wiersz tabeli	**0–2**
29.	Przykład poprawnej odpowiedzi: Corocznie AI (logo w prawym górnym rogu) przeprowadza akcję polegającą na pisaniu listów (nazwa programu w lewym dolnym rogu) w obronie więźniów sumienia / politycznych / za przekonania (informacja w lewym górnym rogu). Ta realna aktywność ludzi ma doprowadzić do uwolnienia tego typu więźniów (kartka w rękach osoby uwięzionej). **Uznaje się odpowiedzi oddające powyższy sens, w których zawarto odniesienie do min. dwóch elementów plakatu.*	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
30.	A. Sekretarz Generalny B. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości C. Zgromadzenie Ogólne	2 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi 1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–2**
31.	Nazwa przemówienia – exposé Imię i nazwisko – Tadeusz Mazowiecki	1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**

32.	Argument za stabilnością – jeden spośród, np.: – chęć trwałości istniejących granic; – chęć respektowania wiążących Polskę układów międzynarodowych i dotrzymania wynikających z nich zobowiązań. Argument za zmianą – jeden spośród, np.: – chęć współtworzenia „nowej Europy”; – chęć przezwyciężania powojennych podziałów świata. **Uznaje się i inne odpowiedzi oddające powyższy sens.*	1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
33.	Europejska Wspólnota Węgla i Stali	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
34.	A. Włochy [Republika Włoska], 6 B. Belgia [Królestwo Belgii], 2 C. Wielka Brytania [Zjednoczone Królestwo/ Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej], 1 D. Szwajcaria [Konfederacja Szwajcarska/ Helwetycka], 5	po 1 pkt za dwa poprawne wiersze tabeli	**0–2**
35.	A. F B. P C. P	1 pkt za trzy poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
36.	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
37.	1, 3	1 pkt za dwa poprawne elementy odpowiedzi	**0–1**
38.	Syria [Syryjska Republika Arabska]	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**

Zadanie 39. Temat 1: Scharakteryzuj zmiany, jakie zaszły w strukturze klasowej i warstwowej społeczeństwa polskiego w ostatnim ćwierćwieczu.

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(12 PKT)** Zdający w pełni: 1) ukazał zmienność w liczebności i pozycji dotychczasowych klas społecznych: – spadek liczebności chłopów, – degradacja społeczna całych klas (chłopi, robotnicy), – dyferencjacja inteligencji, brak spajającego etosu, coraz trudniej o czytelne kryterium jej rozróżnienia, – formalny koniec nomenklatury z pozostawaniem jej przedstawicieli w elitach społecznych; 2) scharakteryzował nowe klasy społeczne: menadżerów, przedsiębiorców, bezrobotnych; wykazał ich zróżnicowanie, podzielił ich na przegranych i wygranych transformacji; 3) dokonał prezentacji struktury warstwowej społeczeństwa, określając czynniki decydujące o uwzględnieniu w tej lub innej warstwie; 4) wykazał, że zmiany struktury skutkowały pogłębianiem się różnic majątkowych, pauperyzacją znacznej części ludności, emigracją zarobkową. 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. wskazał genezę zjawiska, odwołując się do transformacji systemowej, w tym gospodarczej, oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z danym zagadnieniem (np. nierówności społeczne, struktura klasowo-warstwowa, klasa społeczna, klasa średnia, warstwa społeczna, status materialny, status społeczny, awans społeczny, degradacja społeczna, bezrobocie strukturalne, upośledzenie społeczne, nomenklatura, przegrani transformacji, wygrani transformacji).	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.
Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(8 PKT)** Zdający przedstawił w pełni – trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4) lub – dwa istotne aspekty zagadnienia i zasygnalizował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.

Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(4 PKT)** Zdający – przedstawił w pełni jeden istotny aspekt zagadnienia oraz zasygnalizował jeden (spośród 1–4) lub – zasygnalizował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4). 5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
(0 PKT) Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I (spośród 1–4). 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Zadanie 39. Temat 2: Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka Rady Europy.

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(12 PKT)** Zdający w pełni: 1) wskazał znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r. i wymienił katalog praw człowieka w niej zawarty; 2) scharakteryzował konwencje Rady Europy w dziedzinie ochrony praw człowieka I generacji: przedmiotowe (o zapobieganiu torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu – 1987; o prawach człowieka i biomedycynie – 1997; w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi – 2005) i podmiotowe (o ochronie mniejszości narodowych – 1995; o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych – 2007; w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej – 2011) oraz dokument dotyczący II generacji praw człowieka – Europejską kartę socjalną (społeczną) z 1961 r.; 3) wykazał rolę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oraz scharakteryzował procedurę dochodzenia swych praw przed tą instytucją; 4) scharakteryzował inne organy systemu ochrony praw człowieka Rady Europy [Komisarz Praw Człowieka RE; Komitet Sterujący ds. Praw Człowieka (CDDH); Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT); Europejska Komisja Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI); Europejski Komitet Praw Społecznych (ECSR)]. 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. wskazał genezę zjawiska, odwołując się do PDPC i braku w nim mechanizmów ochronnych, oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z danym zagadnieniem (np. generacje praw człowieka, prawa proceduralne, konwencje przedmiotowe i podmiotowe ochrony praw człowieka; skarga indywidualna).	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.
Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(8 PKT)** Zdający przedstawił w pełni – trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4) lub – dwa istotne aspekty zagadnienia i zasygnalizował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.

Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(4 PKT)** Zdający – przedstawił w pełni jeden istotny aspekt zagadnienia oraz zasygnalizował jeden (spośród 1–4) lub – zasygnalizował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4). 5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
(0 PKT) Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I (spośród 1–4). 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Zadanie 39. Temat 3: Scharakteryzuj problem współczesnego terroryzmu oraz opisz i oceń strategie zwalczania tego zjawiska.

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(12 PKT)** Zdający w pełni: 1) dokonał typologizacji terroryzmu – kryminalny, polityczny: lewicowy (np. Czerwone Brygady, Frakcja Czerwonej Armii, Konspiracyjne Komórki Ognia w Grecji), prawicowy (np. samotne wilki, Breivik), narodowo-wyzwoleńczy (np. IRA, ETA), religijny (np. Hezbollah, Hamas, Al-Kaida, Army of God), ruchów społecznych (np. Earth Liberation Front); 2) dokonał typologizacji metody działania organizacji terrorystycznych –terroryzm indywidualny (np. zabójstwo polityka – m.in. Palme, Sadat) i zbiorowy (np. zamachy bombowe), nowe formy działania – cyberterroryzm; 3) wskazał na spadek znaczenia terroryzmu lewicowego, spadek akcji terrorystycznych, niejednolitość oceny zjawiska terroryzmu (walka narodowo-wyzwoleńcza vs. terroryzm, podwójna moralność w ocenie takich ruchów przez świat Zachodu, np. terroryzm kosowarski oraz czeczeński), wzrost znaczenia terroryzmu fundamentalistów religijnych; 4) opisał strategie zwalczania zjawiska: walka z terrorystami, operacje militarne, rozbijanie struktur, np. operacja NATO w Afganistanie; likwidowanie przyczyn (np. dewolucja w Wielkiej Brytanii, autonomizacja Hiszpanii; powstanie Autonomii Palestyńskiej); ograniczanie zdolności terrorystów do działania (np. kontrpropaganda, odcinanie od finansowania). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. wskazując niejednoznaczności w kwestii oskarżeń o terroryzm i w zwalczaniu tego zjawiska (jako wytrych do realizacji innych celów, m.in. zwalczania opozycji), oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z danym zagadnieniem (np. terroryzm, cyberterroryzm, terror państwowy), ocenił zwalczanie zjawiska terroryzmu.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.
Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(8 PKT)** Zdający przedstawił w pełni – trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4) lub – dwa istotne aspekty zagadnienia i zasygnalizował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.

Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA **(4 PKT)** Zdający – przedstawił w pełni jeden istotny aspekt zagadnienia oraz zasygnalizował jeden (spośród 1–4) lub – zasygnalizował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród 1–4). 5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
(0 PKT) Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I (spośród 1–4). 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.